

0+

"Поро пиалан улыт яндар шүман-влак:
нуно Юмым ужыт" (Мф. 5:8).

ШҮМ-ЧОН ИЗОЛЫК

2013 ий март
годсек лектеш.

МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ 3-шо (95) №, 2021 ий март

Йошкар-Оласе да Марий Элысе Высокопреосвященнейший митрополит Иоаннын благословитлымыже почеш

15 МАРТЫШТЕ КУГУ ПҮТӨ ТҮНАЛЕШ

Йошкар-Олан да Марий Элын
митрополитше **Иоаннын Кугу Пүтө**
түналме дене саламлымашыже:

– Ме Кугу Пүтыш пурена. Святой Черке чот йоратыше ава семынак мемнам нине святой кече-влакым вашлияш ямдылен, уло чон дене окынен кумалаш туныкта. Кугу Пүтө деч ончыч Святой Черке мемнам, икте-весе дене сбрасаш, кугешнымашнам коранден, лишыл еннан языкшым уло чон дене проститлаш манын, адакат Юмын храмышкыже үжеш. Черкыште Кугу Пүтө кечылаште чылажат Юмын ончылно сулыкым касарымашке виктаралтеш. Эртаралтше службым түткын колыштына гын, черкын мемнам чот йоратымыжым шижына. Черке ойла: «Пүтым чын кучымаш – тиде йылмым кучен моштымаш, языкыш пуртышо осал койыш дечын коранмаш, йыр улшо ег-влаклан йоратымаш дене авалтше поро пашам ыштымаш. Адакше Кугу Пүтым кучымаш южо кочкыш йөрварым кочмым чарныме гына огыл, эн ончычак тиде – кажне енын Юмылан кумалмаш дене темше илышыже.

Пүтын икымше арняштыже кас еда ме уло черкыге «Серлаге, Юмо, серлаге» манын мурена, Андрей Критскийын канонжым лудына. Тыгодым илышнам тушто радамлыме илыш дене тагастарена да шкаланна йодышым пуэна: «Ме чонланна чот шерге духовный поянлыкым муынна мо? Чонна верч азапланена мо? Шүмнам сулыкым касарыме дене эрыктенна мо? Сулыкан илышланна окынен, шинчавүднам йоктарена мо? Тошто ден У Сугыньласе праведник-влак семынак Господь дене пырля илаш тунемынна мо?»

Кугу Пүтө годым ме лүшкышö пайремыш ушнышаш огынал, илаш туныктышо Святой Евангелийым монгыштö лудшаш да ешнам изи черкыш савыраш тыршышаш улына. Тыге ме еныным огыл, а шке языкнам ужаш түналына да чоныштына тыныс, ласкалык да куан озаланаш түналыт. Тыгай пычырик пашанам ужын, Ылыж Кынелше Господь мыланна Волгыдо Кугече пайремым вашлияш йöным ышта. Пагалыме иза-шольо, ака-шүжар-влак, чыладам чоннан духовно эмлалтме кечыже-влак дене саламлем.

КҰШЫЛ ТҰНЯШ ОКНА

Йошкар-Оласе Гоголь уремште Иверланыше Республикасы сүретсымыктыш тоштер ынде ятыр ий пашам ышта. 12 февральште тыште ойыртемайтше ончер почылтын. Рушлаже тудым «Безмолвная проповедь» манын лүмденыт. Кушеч тыгай вуймут лектын? Юмонам возышо сүретче-влак Күшыл тўнян моторлыкшым мут деч посна ончыктен моштат, сандене шке выставкыштан тыгай лўмым пуэныт.

Ты чапле выставке Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийын Православный рўдерже пелен пашам ыштыше Царевококшайский иконописный мастерскойын 20 ияш лўмгечыжлан пўлеклалтын.

лийдыме духовный тўням почеш. Иконышто ончыктым образым ужын, кажне ег туддеке шке молитваж дене нўлтатлаш. Юмонам возышо-шамыч живописьын «обратная перспектива» манме йўнжым кучылтыт. (Тудын дене келшышын сўретыште мўндырнў улшо предмет-влак ончышо еглан кугун койыт, сандене Пылпомышто улшо-шамычым ме шке ончылнына улмышт семын ужына). Господь Иисус Христос, Тудын Эн Яндар Аваже, святой ег-шамыч да Пылпомышысо капдыме куат-влак мемнан деке молитва гоч толыт, чонышкына пурат, илышыште лийше чыла нелылыкым сенаш полшат.

Владыка Иоанн эше тыге ойлен:

– Нине образым тўслен ончышо кажне ег сўретчын мастарлыкше да чиян моторлыкшо дене ынже сымыстаралт, а тушто ончыктым Юмын Авалан да святой-шамычлан шкенжын сусыр чонжым почшо, сўрвален кумалмыж дене нунын польшыштым да чаманымашыштым налже, вет нуно Господь ончылыно мемнан верчат кумал шогат.

Иконописный мастерскойым вуйлатыше С.В. Попов писын эртен кайыше 20 ий жап нерген каласен. Ончыч тудо сўретчеставратор В.Н. Ершов дене пашам ыштен, вара Троице-Сергиев лаврысе сўретчешамыч деч тунемын, весе-шамычымат тиде пашаш ушен. «Иконо мыланна духовный тўня нерген ойла, сандене юмонам ончышо шуко енге тыгодым икымше гана Господь нерген келгын шоналта да Тудын деке икымше ошкылым ышта».

Марий Эл Республик Правительстве вуйлатышын икымше алмаштышыже Михаил Васютин выставкым почмыж годым каласен:

– Тыгай моторлыкым ужын, мый шке республикем да тыште илыше ег-влак дене кугешнем! Кумда элнан шагал регионштыжо тыгай мастерской да юмонам возышо тыгай талантан художник-влак улыт. Ты иконылаште ме калыкнан тўжем ияш духовный культурыжын кушкын толмыжым ужына.

Йошкар-Оланда Марий Элын митрополитше Иоанн выставкым шинча дене веле огыл, шўм дене ончен моштат тунуктен:

– Православный юмона – кугу святыне, тудо мыланна умылен-пален налаш

Выставкын экспозицийже пеш поян да түрлө шөрынан. Ме шкетын пашам ыштыше художник нерген эше мом-гынат палена, а тебе тыге түшкан ыштыше-влак нерген шинчымашна шагал. Мастерскойшто кӧ да могай пашам шуктым нерген фотосүрет-шамыч онай улыт. Вара могай-гынат ойыртегалтше шонымаш дене чумырымо юмона-влакым ужына.

Икымше ужашыште Утарыше Христосын да Тудын Яндар Аважын иконыжо-влак улыт. Весыште Марий кундемсе священномученик-влакын да калыкын чот йӧратыме моло святой-влакын иконыштым верандыме. Эше ик ужашыште черке иконостасын проектше гыч тӱналын, тудын чумыр ышталтме радамже нерген умылен налаш лиеш. Пытартыш ужаш реставратор-шамычын ойыртегалтше пашаштым почын пуа.

Юмонан пӱрымашыжым айдеме илыш дене танастараш лиеш. Тудат шочеш, ила, пагалымашым веле огыл, нелылыкымат чыта. Историйым шергалат гын, мом гына тудын дене ыштен огытыл: керде дене руэныт, юмонам пикш да пычал дене лӱйкаленит, тошкеныт, йӱлалтеныт, а чот шукыжым уда аралыме дене локтылыныт. Сандене юмона-влак айдеме семынак орланат, черланат. Тебе Киров кундем гыч шемем пытыше иконым конденит. Кунам олиф дене чиялтыме лончым миллиметр почеш миллиметр дене тӧргалтен эрыктеныт, Юмын Аван тугай нарашта тӱсшӧ почылтын – ӧрат!

Выставкым ончен коштмо годымат Юмын порылыкшым шижат – кумыл тодылалтеш, куан шинчавӱд лектеш. Тыгодым мый Киевысе князь Владимирын ушан шотышто шонкалымашыже да тидын нерген умылен налаш 10 еным вес эллашке колтымыж нерген шарналтышым. Пӧртылмекышт, нуно тудлан мом ужын коштышт нерген каласкаленит. Посол-влаклан эн чотшо Константинополь олесе Софийский храмыште эртыше православный кумалмаш келшен.

– Ме пуйто мландымбалне огыл, а Пылпомышто лийына. Кӱшылсӧ Юмо тушто ен-влак дене Шкежак ушна. Тыйын Ольга коват ен-влак коклаште эн ушан ыле. Грек-шамычын верашт моло деч сайрак ок лий гын, коват тудым ок нал ыле, – каласеныт посол-влак.

Черке службышто кумал шогышо да ты выставкыште лийше енат тиде шонымашым пенгыдемден каласен кертеш.

Анастасия ЧЕМЕКОВА.

ЮМЫМ ВАШЛИЯШ МЫЛАННАТ ПӱРЫЖӐ

Медведево район Азаново селасе Господь Юмым Вашлийме лӱмеш черкым святитлымылан 15 февральыште 220 ий темын.

Тиде кечын храмыш прихожан-влак пеш шукын толыныт. Кугу пайрем службым Йошкар-Ола епархийысе управленийын иеромонахше Серафим (Пасанаев) эртарен. Тудлан черкын настоятельже иерей Артемий Промович да Волжск ден Йошкар-Ола, Оршанке села гыч мийыше священник-влак, регент Виктория Кунаковскаян вуйлатыме хор полшеныт. Хорышто псаломщик ден певчий-влакын курсыштым колышташ толшо-шамыч муреныт.

Литургий мучашлалтмеке, иеромонах Серафим чылаштым пайрем дене саламлен, черкым святитлымын историйже дене кӱчыкын палдарен, храмым тӱзатымашке кугу надырым пыштымыжлан Артемий ачалан да тудлан полшышо прихожан-влаклан тауштен. А Артемий ача чыла уналан да прихожан-влаклан пӧлек шотеш Господь Юмым Вашлийме юмонам пӧлеклен.

Вӱдым святитлыме молебен деч вара калык черке йыр ыресым нумалын савырнен. Мучашлан Артемий ача лӱмын пайремлан шыште гыч пӱтырымӧ сортам святитлыме йӱлам (чиным) эртарен.

«СЕСТРЫ МИЛОСЕРДИЯ» ЛҰМЫМ СУЛАТ

Йошкар-Оласе епархийын преподобномученице кугу княгине Елисавета Феодоровна лұмеш сестричестве чаманыше шұман ака-шұжар-влак дене адак пойдаралтын.

Тыгай поро пашалан тунемаш шонышо-влаклан епархийыште милосердий сестрашамычын школышт пашам ышта. Кок ий жапыште нуно медицинын негызшым, черле-влаклан полшымо правил-влакым веле огыл, тыгак православный богослужений нерген тун умылымашым пален налыт, Юмын Законом, Тошто ден У Сугыным тунемыт, Черкын да сестричествын эртыме корныштым шергалыт. Вуйлатышын, духовный ачан, туныктышын кұштымыштым тұрыс шуктен, чылажымат ласка кумылын ыштымым тыште «послушаний» маныт. Тыге нуно ең-влаклан кугу йоратымаш дене служитлаш тунемыт.

Январьыште милосердий ака-шұжар-влак радамыш пуртымо пайрем лийын. Сестричествын духовникше иерей Константин Домрачев Православный рўдерыште верланыше преподобномученице Елисавета лұмеш святитлыме домовоу храмыште тауштымо молебным служитлен. Константин ача да тиде пашам вуйлатыше Галина Аркадьевна Ефремова ака-шұжар-влаклан косынкым кучыктеныт: икымше курсышто тунемше-влаклан – канде тўсаным, а тунем пытарыше-влаклан – ошым.

Сестричестве школышто тунемаш куштылгыжак огыл. «Ты пашалан мыйын ны чытымашем, ны моштымашем ок сите» манме шонымаш ятыр гана чоным лўдыкта, тунем шуктыде, тышеч корандаш тўча. Курык почеш волаш веле куштылго, но ўлно мо вуча – от пале. Курыкыш кўзаш неле гынат, тушто волгыдо да торашке коеш. Поро кумыл дене шуктымо паша шотыштат тыгак. Теве у ака-шұжар-влакын чонышт куан дене темын, вет нуным мемнан Господь Иисус Христос дене ушнымаште суапле паша вуча: черле ден шонгыен-влаклан полшымаш.

Молебен да торжественный ужаш деч вара чыланат трапезныйыште шокшо чайым

подылыныт, икте-весеышт дене чон почын мутланеныт. Константин ача нуным эше ик гана шокшын саламлен, тургыжландарыше шуко йодышлан вашештен, лыпландарен. Евангелийысе умылымашым ушештарен, тудо каласен: *«Ырес гыч шке огыт воло, тушеч весе-влак веле мучыштарен волтат. Поро пашаште чыла шонымашдам да кумылдам Пылпомышысо деке виктарыза».*

Пайрем кумылан ака-шұжар-влак Константин ачалан, кугурак акашт Галина Аркадьевналан, библиотекарь Тамара Михайловналан таум ыштеныт, тазалыкым да кужу ўмырым тыланеныт.

Преподобномученице кугу княгине Елисавета Феодоровна лұмеш сестричествыште тыршыше поро шұман ака-шұжар-влак нерген калыкыште шуко поро мутым колаш логалын. Теве ик тыгай аклымаш дене палдарена.

Марий ученый Ф.И. Гордеев уке лиймеке, пелашыжлан шкет илаш чот неле лийын. Вет изирак эргыже самырыкак колен, а кугуракше Америкыште илен да пашам ыштен. Ты эргыжым мокталтыде огеш лий: аважын илыме годым Саша кажне тылзынак, манаш лиеш, Йошкар-Олаш самолет дене чонештыл толеден. Тидын нерген каласкалыше ўдырамаш шке шочшыжлан ўпкелен пелештыш: «Мыйын тыштак илат гынат, кажне тылзын огыт тол». Александр Федорович, польшым йодын, Православный сестричествыш миен. Аважлан полшаш поро кумылан марий ўдырамашым, Л.А. Андреевам, колтеныт. Саша тудын нерген палыме еңжылан мектен ойлен: «Авамын состоянийже ончышо деч ятырлан саемын, сандене тудым ончышо ўдырамашлан мый кугу таум ойлем». Но ийгот садак шкенжыным ышта. Шонгыенын вес тўняш каен колтымекейже, Люба тудын пырысшымат ончен, пукшаш коштын. Вот тыгай улыт тысе ака-шұжар-влак, «сестры милосердия» лұмым шке тыршымашышт да поро койыш-шоктышышт дене чынжымак сулат.

Епархийысе пресс-центрын материалже почеш ямдылыме.

ЭРТЕН ИТ КАЙ, ПОЛШО МЫЛАНЕМ!

Преподобный Гавриил Самтаврийский (Ургебадзе) кодшо курымын 60-шо ийлаштыже Тбилисиште калыкым ырыктарен коштын. Кужу пондашан лийын, туржалт пытыше рясым чиен, вуйышкыжо рожын шляпам упшалын. Оныштыжо «Йоратымаш деч посна айдеме пундашдыме ате дене иктак» манын возыман изи она ден рожын шун көршөк кеченыт. Южо енгжым старец көршөк рож гоч ончен. Тудым калык «XX курымын священный йоратымашыже да чудыжо», «поро кочай», «Габриэлын аваже» манын лүмден. Тбилиси уремлаште кучызыланен коштшо пөръенлан Юмо ончык ужын да чер ден шүм-чоным эмлен керте моштымашым пуэн улмаш. Ятыр еным паремден, энгек деч арален коден, пычкемышеш йомшо чон-влакым Юмо дек конден. Гавриил ача чылаштым йоратен, поснак сулыкыш чот пурышо-влакым. Кажным «Кузе тыйым Юмо чот йората» куанен кычкыралын, ондалын вашлийын.

Гавриил ача Тбилисиште шочын-кушкын, 26 ияшак монах лийын. Шочмо суртшын кудывечешыже, түрлө оккул, пörдал кийыше материалым кучылтын, черкым шкеак чонен. Оласе свалке гыч юмона-влакым конден, ачалкален, лавыра деч эрыктен да черке көргыш сакен. Тыгак түрлө газет ден журнал гыч святой-влакын сүретыштым пүчкын луктеден да юмона семын келыштарен.

Гавриил ача лүддымө лийын. 1965 ий 1 майыште демонстраций годым Ленинын 12 метран портретшым йулалтен, Христос нерген каласкален. Тыге ыштымыжлан тудым чот кыреныт да Грузий КГБ-н изоляторышкыжо петыреныт. Следователь-влаклан Гавриил ача тыге ойлел: «Айдемым Юмо олмеш ужман огыл. Ленин портрет олмыш Христосын ыресыште кечымым верандыман. Айдемылан чап огеш күл. Господь Иисус Христослан

тау лийже манын возыман». Августышто тудым психбольницыш пыштеныт, тыгай диагнозым шынденит: «Психопатическая личность, Юмылан да суксо-влаклан ұшана». Тидлан көра тудым черкыш пуртен огытыл. 1980 ийыште Гавриил ача Грузийысе Мцхета олаште верланыше Самтавро ұдырамаш монастырьыш илаш куснен. Монашке-влакым түрлө онай койышыж дене ырыктарен, но тудлан нигө сырен огыл, вет старецын шокшо йоратымашыжым шижыныт.

Страстной арняште кельыж гыч шортмо йук чарныде шоктен, а Юмылан кумалмыж годым тудын мланде гыч 40-50 сантиметрлан нөлталтмыжым ен-влак ужыныт.

Гавриил ача 1995 ий 2 ноябрьыште коллен. 17 ий гыч, 2012 ий 24 декабрьыште, Грузийысе Православный Черкын Священный Синодшын пунчалже почеш, старец Гавриилым преподобный семын святой ликыш пуртеныт. 2014 ий 22 февральыште святой Гавриилын мощыжым луктыныт, тудо тичмаш лийын. Руш Православный Черке Грузийыште пайремлыме семынак преподобный Гавриил Самтаврийскийым 2 ноябрьыште порын шарнен кумалеш.

Тиде святой мыламат полшен. Ик кечын старец Гавриилын ойгыш логалше ен-влаклан ырыктарышын полшымыж нерген лудын шинчышым. Тыгодым чонемлан шокшын чучо, шинчавүдем йогаш тунале да йукунак шортын колтышым. Йора, пөлемыште нигө уке ыле. Гавриил ачан порылыкшо ден йоратымашыже шүм-чонем авалтышт, тудо мыланем моткоч лишыл лие. «Гавриил ача, – шинчавүд йөрө кутыраш туналым. – Мыланемат полшо! Мыйын ны кугу чүчүэм полшышо уке, кугу төра-влакым эре шкаламак сөрвален кошташ верештеш. Эртен ит кай, полшо мыланем!»

А кечывал деч вара йодыш дене ик кугыжаныш учрежденийыш кайыман ыле, көргыштем тургыжланымаш лийын. Корно мучко старец Гавриил нерген шонышым. Миен пурышым тушко – палемдыме пөлем ончылно нигө уке, омсам почын шындыме. Вуем чыкалтен, ырынрак «Йодышем уло, пураш лиеш мо?» йодым. «Пурыза, ме тендам вучена», – вашештышт. Йодышем нимогай чарак деч посна вашке рашемдалте да мый куаныше лектын кайышым. А куанже чонышто ойыртемалтше ыле. «Теве мый кузе кертам» манме кугешнымаш куан огыл, а кучызө еным чот чаманен ондалын налме годымсо гай йоратымашан йывыртымаш. Тыгай куаным мыланем Грузийын старецше Гавриил пуэн, тудак мыланем полшен. Тиде пөлем тураште эре калык лийын, тушто шинчыше-шамычат тыгай поро лийын огытыл.

Варажым пален налым: старец Гавриилым Йошкар-Ола воктенысе Семеновко селаште верланыше Юмын Аван Шочмыжо лүмеш черкын пашаенже-влакат пеш йоратат улмаш, жапын-жапын тудлан акафистым лудыт. Нунат преподобный Гавриил ачан порылыкшым шижын шогат. Тиде святой деч шокшо-шокшо йоратымаш памаш вүдла ташлен шога. Кумалза тудлан. Преподобный Гавриил ачана, мемнан чонна верч Юмым сөрвале!

А. ВАСИЛЬЕВА.

ЧАН ЙӱК ТОРАШКЕ ЙОНГАЛТЕШ, КАЛЫКЫМ КУМАЛАШ ӰЖЕШ!

Провой кундемысе Кужмара селаште Господь Иисус Христосын Пылпомышыш Чапландаралт кўзымыж лўмеш кумалме пўрт уло. Шыжым тиде кумалме вер йонгыдо йўкан чан-шамыч дене пойдаралтын. Юмын литургий тўналмым ынде кызыт калыклан чан йўк увертара. Чан йонгалтме кундемыште Юмын порылыкшо шукемеш.

Эртыше илышым ончалаш гын, Кужмараште черкым эше 1865 ийыштак чоненит улмаш. Черкын приходшо изи лийын огыл. Тышке Кожвож, Нуктуж, Нурдамучаш, Поянсола, Вележи ялла гыч калык кумалаш коштын. Черкыжымат нуно шке вийышт денак чоненит. Айдемын пиалже Юмын порылыкшо деч шогымым тысе калык сайын пален. Тунам Черкым аван мутшым колыштво семынак колыштыныт, а Господь Юмын ача семын йўратеныт. Икшыве ачаж ден аважым ойгандараш кузе лўдеш, тугак ен-влак Господь Юмо ончылно осал пашам ышташ тоштын огытыл.

Но жап вашталтын, кўшыл кучемыш шўм-чоныштышт тынысым йомдарыше-влак толыныт. Тыгетыныслыкымшын дарен шогышо Черкым петыркалаш тўналыныт. Кужмара селасе черкым 1937 ийыште школыш, а сар деч ончыч клубыш савыреныт. А колокольныйжым рончен, воктекшак ялсоветлан пўртым чонен шындыныт. Кызыт лач тиде оралтым кумалме пўртыш савыреныт. А клубыш савырыме черке оралте 1989 ийыште йўлен.

Кужмараште пустанше ялсовет оралтым кумалме пўртыш савырыме нерген ты Юмылтымо верын казначейже Любовь Николаева каласкалыш.

– 2001 ийыште Волжский, Звенигово, Морко районлаште Юмын Аван Седмиезерный иконыжо дене крестный ход кошташ тўнале. Тунам мый Звенигово черкыште служитлыше

протоиерей Владимир деч (тудо кызыт мемнан пелен уке) йодым: «Крестный ход Кужмараште каслан кодын кертеш мо?» Владимир ача тыге ойлыш: «Ялыштыда Юмылтымо пўрт лиеш гын, крестный ход йўдлан кодын кертеш ыле». Мыйже ойлем: «Мемнан тыгай пўрт уло, ялсовет деч кодро оралте». Владимир ача «Пеш сай, пеш сай» манын каласыш. Тунам крестный ход тиде пўртым святитлен кайыш. Мыланна тиде пўрт деч сравоным пуышт. Вара черкыш коштын, крестный ходым вашлийын шогышо поро кумылан ўдырамаш-влак калыкым погеныт да кумалме верым почаш кўлмў нерген кутыреныт. Нунылан кугу таум каласыман. Вара благочинный дек кайышна, документ пашам вет тарватыман. Тунамже мемнан кундемысе калыкше кў Звенигово оласе, кў Чакмарийысе, кў Кожласоласе черкылаш коштыныт. А кумдык шот дене ме коло ментге тораште верланыше Кокшайск черкын приходишкыжо пурена улмаш. Алексей (Леонов) ача мемнан деке кудал тольо, погынымашым эртарыш. Ялла мучко коштын, кидпалым погышна. Владыка Иоаннлан прошенийым возышна. Архиерей кумалме пўртым почмо дене пырля у черкым чонач тўналаш благословитлыш. Но у черкым чонач тўналын ышна керт, куатна ыш сите. Юмылтымо пўрт кўргыжымат шым ий гыч веле шотыш конден шуктышна. Службо тылзылан шум гана лиеда, калыкшат шагалрак коштеш. Кумалме пўрт почылтмек, алтарьым ыштымек, Юмын литургийыш калык толаш тўналеш манын, пеш куанен улына ыле, но осалет мален огеш кошт улмаш. Тидым вара веле ыглаш тўнална, икшыве семын. Черке корно куштылго огыл, шуко нелылыкым сенген ошкылман улмаш. Службо мемнан кугарнян лиеда, а рушарнян шке семынна кумалына. Мемнан староста Анатолий Псалтирьым,

Евангелийым лудеш, вара мыланна умылтара. Тудо Кугу пұтым пеш пенгыдын кучен ыле, туддеч вара тудлан тыгай усталык почылтын. Юмын пашаже чот օрыктарыше.

Шыжым Кужмарасе кумалме пօрт вич тўрлօ кугытан сылнын йонгалтше чан-шамыч дене пойдаралтын. Тудым торасе ола гыч Кокшайск поселкышто верланыше Юмын Аван Леведмыже лўмеш черкын настоятельже священник Алексей Леонов конден. Чан-влакым налаш могай амал таратен? Любовь Никоноровна тыге ойлыш:

– Старостана Анатолий Дивеевыште царица Александран кугу юмонаж дене коштшо-влак дене палыме лийын да мемнан деке унала ўжын. Нуно Угарман гыч мемнан деке толын лектыч да ойлат: «Тендан дене тыгай сай, но чаңда торащ ок йонгалт». Вара ик ковайна ойла: «Айста тугеже оксам поген, чапле чаным налына». Тидлан ме кум ий оксам погышна. А тиде чан-влакым верандаш звонницым Нуктужышто (а кызыт Йошкар-Олаште) илыше мужыр Валера ден Галина апшатыште таптен конденыт. Нуктуж ялыште илыше-влакым эре моктымо шуэш. Тушто кова ден ава-влак чот кумал шогышо лийыныт да улыт, очыни, садлан Юмын пашаш кумылын ушнен шогат.

Господь Юмын кычалше, Господь Юмын йօратыше ен-влак улыт да эше илышна тынысын шуйна. Преподобный Серафим Саровский тыге ойлен: «Шўмыш тыныслык шўлышым погыман, тунам йырет тўжем ен утаралтеш». Кужмара селасе кумалме пօрт верч тыршыше-влак нергенат тыге ойлаш лиеш. Юмын порылыкшо нуным вўдылын шогыжо! Ала илен-толын Кужмара селаште чапле черкын волгыдо куполжат эше нօлталтеш.

Алевтина ТАНЫГИНА.

МАРИЙ МИТРОПОЛИЙ ПЕЛЕНЫСЕ «ЕЛЕОН» ПАЛОМНИК СЛУЖБЫН 2021 ИЙЛАН РАСПИСАНИЙЖЕ:

- 1–3 май: Сергиев Посад – Москва («Кугече – Лаврыште»);
- 7–9 май: Муром – Дивеево;
- 11–14 июнь: Сергиев Посад – Ярославль – Кострома;
- 18–20 июнь: Санаксары – Дивеево – Арзамас;
- 24–27 июнь: Истра – Оптина Пустынь;
- 8–13 июль: Псково-Печерский монастырь – Великий Новгород;
- 12–26 июль: Воронеж – Крым;
- 18 июль: Богородице-Сергиева Пустынь, Килемар район;
- 24–25 июль: Дивеево – Макарьево;
- 26–31 июль: Городец – Владимир – Санкт-Петербург – Кронштадт (святой благоверный князь Александр Невскийын шочмыжлан 800 ий теммыжлан почмо у маршрут);
- 1–15 август: Воронеж – Крым;
- 7–8 август: Красные Мары – Дивеево – Бортсурманы;
- 19–22 август: Оптина Пустынь – Серпухов;
- 26–29 август: Сергиев Посад – Владимир – Суздаль;
- 5–19 сентябрь: Воронеж – Крым;
- 25–27 сентябрь: Дивеево – Арзамас («Арзамас Кугече»).

Расписанийыште вашталтыш лийын кертеш.

Телефон: 8(8362)20-81-12.

ВКонтакте: <https://vk.com/12palomnik>

ЧОНЫШТО ТЫНЫС ЛИЙЖЕ

Мемнан коклаште нелеш налдыме ег уло мо? Иктаж-кө «Мый тыгай улам!» манеш гын, кө ұшана? Тиде койыш-шоктыш пижедылше чер гаяк, тудын деч ойырлаш кеч-мыняр толаше, садак иктаж-кушан да шүртнет. Тидын нерген священник эргым ончен куштышо актриса Екатерина Васильева теве тыге шонкала:

Кунам мый нелеш налмым чарненам, мыйым обижатлымым чарненит. Тыге лийын ок керт, маныда? – Кунам тыйым сайынак пұшкылыт, нелеш налде чыташ лиеш мо? Нелеш налмашын кушеч лекмыжым, тудын негызшым умылаш гын, чыла вашталтеш. Көргыштына мо вара тугай уло, кудо мыланна вес еным проститлаш чаракым ышта? Проститлен кертына гын, көргыштына нимогай өпкелалтмаш але шыде ок код да, тыгай ег нерген удам шоныде, тудын дене ме умбакыжат мутланен кертына ыле.

А вет тун амалже тыште – шкенам чот йоратымына. Шонымына семын мемнам аклен огытыл але амал деч посна шоям ойленит. Ме вет шкенам нерген вес семын шонена, палена: тыгай удажак огынал. Тылеч вара шкенам уда шонымаш дене туржаш тунгалына, вес енын чыла удажым шарналтена да эше шке гыч ешарена. Шкендын могай улметым палет гын, «Мый тыгай уда ег омыл» манын, кужун орланаш күлешлыкше уло мо? Тиде вет йоршын арам паша.

Вес амалже – шкенам кугешнаш йоратымына. Айдемын куатше кугешнымаште огыл, чон порылыкышто – тидым эре шарнаш күлеш. Обижатлыше ег черле монь огыл гын, икмыняр жап гыч шке титакшым шкеат шижеш. А тудын намысше уке гын, тудлан нигунам нимом умылтарен от керт. Шкежат шкендам утыждене күкшын ида акле, вет кажныжын иктаж-могай да ойыртмалтше моштымашыже але ситыдымашыже уло. Кугешныше еным весе-шамычат огыт йорате. Уто тушманже тыланда молан күлеш? Тидлан амалым пуымо деч поснат нуно лектыт. Ег нерген сайым гына шоныза, мо уло сайжым ужын да аклен моштыза. Чыла йордымө койышыжлан да пашажлан Юмо ончылно кажне ег шкеак мутым куча, а мемнам але нигот судьялан шогалтен огыл.

Адакшым шке йонылышымат пален мошташ күлеш. Мутлан, мыланна ойлат: «Те пашаш вараш кодын толында. Те тыгай-тыгай

йонылышым ыштенда. Те шуко кочкыда, сандене пеш күжгемында». Чыла тиде чын гынат, ме нелеш налына. Чыным шинча ора луктын каласеныт гын, молан тидлан сыраш? Тыгодым шкем лыжган кучымаш, көргыштө ласкалыкым арален моштымаш пеш шергын шога. Йонылыш лиймыдам жапыштыже каласеныт гын, тидлан эше таум ыштыман. Илышыште ончыкыжым ала тиде иктаж-могай кугу зиян деч утлаш полша?! «Да, мый тыште изиш йонылыш лийым. Чынак, мый таче пашаш варашрак толым, проститлыза» манаш тунгалыда гын, тендам пұшкылаш, кумылдам волташ төчышө енын йылмыжым сорлыкледа, вет тудо тендан деч йоршын вес койышым вучен.

Ме шкежат ег деч шукуж годым утыждене сайым вучена: поро шомакым але күкшын аклымым, пагалымашым але полышым, мутыштым шуктымым. А саде енын тунемме да воспитаний күкшытшө уке гын, койыш-шоктышышкыжо изинекак нимо сайжат шындалартын огыл гын, кузе лийман? Тудлан нимо тиде пуалтынак огыл гын, мом туддеч вучаш да молан тудлан нелеш налаш? Тиде йоршын шонен лукмо өпкелалтмаш! Айдемылан мо пуалтын, а мо пуалтын огыл, тидым умылаш тыршыза да шкеат простарак лийза. Шкендан йонылышдам, ыштен шуктыдымо пашадам, шонымо пландан вучыдымын вашталтмыжым шарналтыза да весымат проститлен моштыза. Айдеме айдемак кодеш, тудо робот огыл вет: монденат кертеш, иктаж-можым ыштенат ок шукто але ок мошто. Тидлан көра молан нелеш налаш?

Ынде могай иктешлымашым ыштена? Уда але сай информацийым ласкан колышт мошташ кажне кечын тренироватлалташ күлеш. Ик ситуацийымак түрлө ег түрлө семын акла. Южо еглан чылажат нелеш налаш амал веле. Тудлан тиде келша, вет тыгай ег весынат кумылжым волташ йората. Вара паша коллективыште але ешыште тыныслык йомеш. Шукушт огыт умыло: тыныслык да чон ласкалык нимо уке гыч шке лийын огытыл – тиде Юмын пуымо пөлек! Ег-влак тидлан Юмым моктышаш, Тудлан таум ыштышаш улыт. Господь иктаж амал дене ег деч чон ласкалыкым коранда гын, тудлан чыташ лийдымын неле лиеш. Сандене шарныза: чоныштыда тыныслык да ласкалык уло гын, Господь тендан дене пырля! Сулыкым ыштымына годым Господь мемнан деч коранеш, тунам мемнам шыде авалта але шұллык темда. Тиде – диаволын пашаже. Чылашт денат тынысын илаш тыршыза: ешыште, пашаште, родо-тукым да пошкудо-влак дене. Пашаште тыныс уке гын, южгунам тушеч каяш лиеш, а пошкудет дене умылымаш уке гын, пачерым вашталтыл от пытаре да сурт оралтымат кудалтен от кай. Родо-тукумет денат поро кылым йомдарет гын, ончыкыжым неле лиеш. Еш нерген гын ойлыманат огыл, тыныс уке гын, эн нелыже йоча-влаклан логалеш.

А чылажат кушеч тунгалеш? Икте-весылан нелеш налмаш да проститлен моштыдымаш гыч. Господь Евангелийыште каласен: **«Ег-влакым шкаланда мом ыштыктынеда, шкежат нунылан тидымак ыштыза» (Мф. 7, 12).**

ВАЛЕНТИН

Тиде ятыр ий ончыч лийын. Мылам палыме игумения йынгыртыш:

– Батюшка, ик палыме ўдырамашлан полышда күлеш. Тудо ялыште ила, монастырьшыкына шке ончен куштымо пакчасаскажым эре кондеда. Уныкаже чот черле, эмлымверыште кия. Те рвезылан Пырчесым подылтыза ыле, ала соборованиймат ыштеда?

– Миём, – манам. – Пырчесымат подылтем, соборованиймат ыштем.

Вич минутат ыш эрте, рвезын коваже йынгыртыш. Уныкажын гематологий отделенийште кийымыж нерген ойлыш, кузе тушко мяш умылтарыш. Мый эрлашынак эмлымверыш тарванышым. Рвезын кийыме палатым муым, пурышым. Медицине картыкыштыже Валентин латныл ияш манын возымо, а тудым ончалын, иктаж 11 ийым веле пуэт. Черле улмыжлан көра чурий тўсшат уке, капкылжат какши гына. Мом ышташ шонен толмем умылтараш төчен, рвезе дене мутланаш тўналдым. Валентин аваже дене посёлкышто ила, ола гыч иктаж 40 минут кудалман. Тудым черкыш нигө коштыктен огыл, сандене языкым касараш йодмемлан, ўмбакем пеш шекланен ончале. «Уке, – шоналтышым. – Рвезым толаштараш ом тўнал. А тиде сомылым Юмылан да тудын полышкалышыже-влаккан ўшанем. Нуно раш палат: көлан колаш, а көлан тўрланаш».

Шонкалымем палатыш пурышо медшўжар күрлө:

– Те пешыже ида мутайкале, Валентин эше неле процедурым эртышаш.

Тиде кечын мый рвезын языкшым касарышым, Пырчесым подылтышым. Кум кече гыч, рушарнян, Литургий деч вара собороватлаш толаш лийым. Тыге мый Валентин деке чўчкыдынак коштым. Эше кок арня гыч Пырчесым подылташ толмекем, ординаторскийыш пурышым. «Валентин тўрлана манын ўшан уло мо?» манын йодым. Врач тунам умылтарыш:

– Нимо сайым каласен ом керт. Валентинлан донорын вўржым колтена. Тиде икмыняр жаплан гына сита, кум-ныл арня гыч тудын вўржө уэш вўдыш савырна. Рвезе мыняре эше ила, омат пале.

Эмлымвер гыч лектымат, урем дене шонкален каем: «Орлыкан рвезе. Вет эше йөршеш самырык. Кузе колаш тўналеш? Очыни, чонжо дене Юмылан каласа: «Господь, мом мый тугайым ыштенам? Молан көра мылам колыман? Вет эше илаш тўналынам веле?» Трук ушышкем Серафим Саровскийын илышыж гыч ик сўрет шарналте. Тушто тудо самырык монахиням шкеж деке ўжыкта да ойла:

«Ўдырем, шольыч пеш черле, колаш кия, но тудо обительлан күлеш. Сандене олмешыже тый коло!» Монахиня чот лўдеш: «Батюшка, мый колымаш деч лўдам». А преподобный Серафим тудлан ойла: «Ўдырем, мылам да тылат колымаш деч лўдман мо? Колымекина мемнам поро пиал вуча. Тыгайым шижшаш верч мландымбалне илыше ег кеч-могай нелылыкым чытен лекташ келша ыле». Тиде поро пиал нерген Христос Шкеже проповедыштыже ойлен. Теве тиде шонымашым, эх, Валентинын ушышкыжо шындараш ыле! Но книгаг рвезе лудын огеш керт, пеш ярна. Тудын палатыштыже кассетан изирак магнитофоным ужинам ыле, рвезе эстраде муру-влакым да радиом колыштеш. Тунам мый Серафим Саровскийын кассетеш возымо житиешым кычалаш тўналдым. Ик тылзе гыч тудым Дивеево гыч, преподобный деч шкеж деч, кондышт. Мый вигак эмлымверыш йынгыртышым:

– Валентин тендан дене кия ыле. Кузерак кызыт тазалыкше?

– Тудым мўнгыжө колтеныт, – шоктыш телефон трубкаште. А мыйын ушышто ала-могай шонымашат пўрдын нале, колаш колтеныт манынат шоналтен шуктышым. – Тўрланен тудо, – лыпландарышт.

– Тау, – чытырыше йўк дене пелештышым да трубкам пыштышым. Чудо! Чудо лийын! Нигө ўшанен огыл: мыят, врач-влакат. Но Юмын лийын кертдымыже нимо уке!

Ик ий гыч Валентинын коважым вашлийым. «Кузе уныкада илыштеш? Мом ышта? Черкыш коштеш мо?» манын йодым.

– Могай тушто черке, – кидшым лупшале шонгыен. – Аваже велосипедым налын пуэн, ынде дискотекеш кудалыштеш.

Тыгай вашмутым колмеке, шўмем ишалте:

– Нуно нимом огыт умыло мо? Вет рвезе кызыт шўгарыште кийышаш ыле! Юмо тудым Шкаланже арален коден. Валентин кызыт черкыште шогышаш, батюшкалан кадиллом пуэдышаш да церковно-славянский йылмым тунемшаш! Тудо Юмын, а аважын огыл! Юмо циркысе клоун огыл вет! Юмын кажне чудыжо могай-гынат шонымаш дене ышталтеш. Юмо тудым моло семьянак илаш – аракам йўаш, тамакым шупшаш, ўдыр-влак почеш куржталаш, школышто кокытан отметкым налаш – утарен коден манын шонат мо!? Тидлан верч мо Юмо чудым ыштен?

– Нуно мыйым огытат колышт, – титакан гай пелештыш кува.

– Паледа мом ыштена, – каласышым мый. – Шуматкечын тендам налаш пурем, коктын ўдырет деке кудалына. Мый нуным ўшандарен сенгышаш улам. Тыге коймышт Юмын ўмбаке да шке пўрымашышт ўмбаке шўвалме дене иктак лиешыс!

Кугарнян кастене Валентинын коваже йынгыртыш:

– Батюшка, эрла нигуш огына кай. Ўдырем мемнам пўртышкат ом пурто, мане.

Капышкем пуйто йўшто вўдым опталыч.

– Кузе тыге? Вет Валентин колен кертеш.

Телефон трубкаште шонгыенын шортмо йўкшө гына шоктыш.

Пел ий гыч Валентин уке лие.

Протоиерей Георгий Белодуров.

Иван Соловьев У Торъял район Немда-Овалже ялыште шочын-кушкын. 2015 ийыште Москвасе М.С. Щепкин лүмеш Күшыл театральнй училищым тунем лектын. Ятыр рольым модеш, нунын коклаште калыкын эн йоратыме «Салика» спектаклыште Эчукын рольжым чонеш логалшын почын пуэн. Йошкар-Оласе Православный рүдерыште эртаралтше түрлө пайрем каслаште вүдышö лиеда, мари́й мурым сылнын муралтымыж дене толшо калыкым куандара, «Шүм-чон изолык» радиопередачыштат йүкшым жапын-жапын колына.

Самырык артист Иван дене шомак мундырана тыгерак рончалте:

– Черкыш мыйым ачам ден авам изием годсекак коштыктеныт. Чүчкыдын Святой пырчесым подылынам. Рушарнян эрдене эрак ачам ден авам помыжалтарат да, вара ме, чылан пырля, черкыш каена ыле. Тиде жап мыланем пеш порын шарналтеш. Черкыште шогымыжак мыланем йомакысе гай чучын. Вет тушто юмона гыч Господь Иисус Христос, Юмын Ава ден святой-влак тыйын үмбакет ончат. Ойыртемалтше муро чоным вүчка. Службо эрта. Черке пырдыжыште Евангелий гыч түрлө сюжет-влакым сүретлымым ончен, шымлен шоget. Тыгайым моло вере эше

«ЮМЫЛАН ЭРЕ ТАУМ ОЙЛЕМ», – тыге манеш М. Шкетан лүмеш Марий национальный драме театрын артистше Иван Соловьев

кушто ужат? Ялысе йочалан тиде кугу куан лийын, мыйым öрыктарен. Но ачам могырым родо-влак отыш коштыт. Авам могырым тынеш пурышо улыт да черкыште кумалыт. Авам Волжский районысо Курмузак ялыште шочын-кушкын, сандене черке тудлан лишыл.

– **Артист илышыштет Юмылан ўшанымашет полша але чаракым ышта?**

– Юмылан ўшанымаш нигузе чаракым ыштен ок керт. Ачам ден авамат эре тыге ойлат: «Юмо деч посна омсалондемимат от эрте». Чынжымак Юмо деч посна ме, айдеме-влак, нимом ыштен огына керт, чыланат Юмын кидыште улына. Моско олаште тунеммем годымат мыланна тыге туныктеныт: «Те Юмым шарнен модаш тўналыда гын, сценыште модмо рольдам тичмашын почын пуэн кертыда. Кажне гана рольым модмо деч вара Юмылан тауштыман». Тидым мый ушышто да шўм-чонышто кучаш да шукташ тыршем.

– **Илышыштет Господь Иисус Христосын, мемнан Кавасе Ачанан, Юмын Аван полшыштым шижынат мо? Иктаж öрыктарымаш лийын?**

– Тыгай öрыктарымашым шекланен омыл, но Юмын Аван леведышыжым вуй үмбалнем эре шижам, мом Юмо деч йодынам – эре шукталтын. Юмылан тау! Мыланем кызыт мо күлеш, чыла уло. Сандене Юмылан таум веле ойлем. Шке таза улам гын, ача-авам таза улыт гын, тидыжымак чудо семын ончыман.

Иван дене ме Рошто пайрем деч ончыч вашлийына ыле, сандене шушаш пайрем нергенат кутырышна:

– **Тылат Рошто пайрем але Шорыкйолжо чотрак келша?**

– Изи годым ялыште Шорыкйолым пайремленыт. Васлий кува ден кугыза, мөчөр-влак коштыныт. Мыйым нуно шуко гана тоя дене шуреныт. Онай шарнымаш кодын, но чон садак черкыш шупшын да кызытат Роштолан йүд службыш кошташ йоратем. Черкым изи кож-влак дене сорастарат, пурет да чодыра пушым шижат. Мыланем пеш келша.

Алевтина ТАНЫГИНА.

«ШЎМ-ЧОН ИЗОЛЫК» МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ
Учредитель: "Руш Православный Черкын Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийже (Московский Патриархат)" религиозный организаций.

Журнал зарегистрирован Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Марий Эл, свидетельство о регистрации ПИ № ТУ 12-0164 от 12 декабря 2013 года.

Тираж: 1500 экз. Формат - А-4-12.

Журнал лекме жап - 3.03.2021 ий.

0+ - знак информационной продукции согласно ФЗ от 29.12.2010г. №436-ФЗ.

Журналым редакцийште погымо да верстатлыме, «Куранты» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Адресше: 429029, Татарстан, Казань, Сибирский тракт урем, 34, 14 корпус, 42-шо пöлем.

Редакцийын да издательын адресышт: 424000, Йошкар-Ола, Вознесенский урем, 81, 224-ше пöлем.
Тел.: (88362) 45-39-54.

E-mail: marlagazet@mail.ru

Тўн редактор: Н.В. Чузаев (протоиерей).

Редакционный совет: И.А. Сапаев, Д.В. Смирнов, А.Н. Таныгина, А.П. Чемякова, А.В. Эманова.

Компьютер дене келыштарыше: Д.В. Смирнов. Ак - кутырен келыме почеш. Авторын да редакцийын шонымашышт түрлө лийын кертыт. Серыш-влак мөнгеш огыт колталт.

**РЕДАКЦИЙ ЙОДЕШ: ЖУРНАЛЫМ ШАЛА
КЫШКЫЛТАШ ОГЫЛ. ЛУДЫНАТ - ВЕСЫЛАН ПУ!**

МАРТ. ЧЕРКЕ ПАЙРЕМ

ПН	1	8	15 ✖	22 ●	29 ➡
ВТ	2	9	16 ➡	23 ➡	30 ➡
СР	3 ●	10	17 ➡	24 ➡	31 ➡
ЧТ	4	11	18 ➡	25 ➡	
ПТ	5 ●	12	19 ➡	26 ➡	
СБ	6	13	20 ●	27 ●	
ВС	7	14	21 ●	28 ●	

□	- Дни особого поминовения усопших	☞	- разрешение на пищу без растительного масла
■	- сплошные седмицы	🐟	- разрешение на рыбу
■	- постные дни	🌻	- разреш. на растит. масло
		🍷	- разрешение на вино
		🐟	- разрешение на икру рыбы
		✖	- полное воздерж. от пищи

2 – Священномученик Ермоген, Москван да уло Российн патриархын да чудым ыштышжын, кечыже.

8 – Москвасе поро пиалан Матронушка аванан мощыжым мумо кече. Уярня арня

тўналтыш.

9 – Христос ончыч Толшо святой Иоанн пророкын вуйжым икымше да кокымшо гана мумо кече.

14 – Икте-весым проститлыме рушарня. Кугу пўтылан кумылангме кече (заговень).

15 – Юмын Аван «Державный» иконыжын кечыже. Кугу пўто тўналтыш.

17 – Иорданасе преподобный Герасимын да Москвасе благоверный князь Даниилын кечышт.

18 – Юмын Аван «Воспитание» иконыжын кечыже.

20 – Юмын Аван «Споручница грешных» иконыжын кечыже.

21 – Православийын сенымашыже.

22 – Севастий ерыште орланыше 40 святойын кечыже.

25 – Святитель Григорий Двоеслов ден преподобный Симеон Новый Богословын кечышт.

27 – Юмын Аван Феодоровский иконыжын кечыже. Колышо-влакым уштымаш.

30 – Юмын енге преподобный Алексийын кечыже.

Арын кундемаште военно-патриотический мероприятий-влак эрталтыныт. Нунын коклаште «Зарница» модыш эн сай шарнымашым коден. Арын селасе Иисус Христосын Шочмыжо лўмеш храмын настоятельже протоиерей Николай ача да тыште пашам ыштыше-влакын полшымышт дене тиде модыш дене кудымшо ий модына.

Афганистан гыч Совет войскам лукмо кечын урок деч вара 5-11-ше класслаште тунемше-влак ныл: йошкарге, ужарге, канде да кўрен – командылан шелалтыныт. Вич станций лийын: гранатым макет ўмбаке кышкаш, пневматический винтовко дене лўйкалаш, Шочмо элын историйже гыч йодышлан вашешташ, мурым мурен, строй дене кошташ, «сўйыштў сусыргышо-влакым» носилке дене нумал лукташ.

Модыш тўналме деч ончыч храм тураште погынымо, поро пашам тўналаш молитвам лудмо. Индешымше да латикымше класслаште тунемше-влак кумдан палыме полководец Александр Невский нерген каласкаленыт. Варажым маршрут почеш кажне команде станциялаш вашкен. Туштыжо консультант эскерен.

Кече йўштырак, но кава ару да канде лийын, волгыдо кечыйол кажнымым вўчкен. Чылам патриот шўлыш авалтен. Кажне команде заданий-влакым лийжак манын шуктен. Вет шукынжо ончыкыжым Шочмо элнам аралаш тўналыт. Теве Данил Решетовын да Алексей Даниловын командышт чыла заданийым моло деч сайрак шуктеныт да ончылно лийыныт. Денис Суворовын командыже строй дене чаткан коштын, а Сергей Николаевын лўйкалымаште шукырак очком поген. Егор Соловьев, Максим Титов, Ангелина Павлова, Аделя Герасимова, Саша Иванов викториныште шuko йодышлан вашмутым паленыт. Петя Ямблатовын, Демьян Суворовын, Диана Гаврилован, Ангелина Иванован кожмакрак улмыштым ужаш лийын. Мучашлан кўжгў канатым шупшмо, футбол денат

модын шуктымo. Патыр полмезе-влакым чыла модышышто палемдаш лиш. Сенен – келшымаш!

Иктешлыме мутым храмын настоятельже Николай ача да школ директор Е.И. Семенов каласеныт. Ме ўшанена: школыш коштшо икшывын койыш-шоктышыжо тыге шуаралтеш, шўм-чонжо порылык дене темеш. Вет тиде татыште поро мут, куан йўк гына шоктен.

**Полина БОГДАНОВА, 9-ше класс,
Анастасия НОВИКОВА, 5-ше класс,
Тамара КУЗНЕЦОВА.
Арын школ.**

Куанен чиялтена

Марий Турек поселкышто верланыше святой апостол-влак Петр ден Павел лумеш приходысо йоча-влак Рушарня школышто куткышуэ гай пӧрдыт. Тыште арня мучко тӱрлӧ ййготан икшыве-влаклан духовный шинчымашым веле огыл пуат, эше нуным патриот шӱлышеш шуарат.

Теве январь мучаште унала мийыдем годым святой князь Александр Невский нерген кином ончат ыле, а вара тиде поро князь нерген мом палымыштым каласкалышт. Тале полководец нерген икте почеламутым тунемаш, весе сочиненийым возаш, кумшо презентацийым ямдылаш да молышт тӱрлӧ кидпашам ышташ кумылангыч. Тыге кугу князь Александр Невский лумеш фестивальыш ушнышт. Коеш, йоча-влаклан тиде теме пеш келша, святой князь Александр Невскийын виян образше икшывын шӱм-чонышкыжо волгыдылыкым, а койыш-шоктышышкыжо чолгалыкым пурта. Тыгак тыште святой князь Александр Невский нерген каласкалыше книга выставкым починыт. Рушарня школын вуйлатышыже Жанна Александрова пеш ура чонан туныктышо, шке пашажым моткоч йӧрата, йоча-влаклан мом-гынат ойыртемалтшым,

ТАЗА КАПЫШТЕ – ТАЗА ЧОН!

у модыш-влакым шонен луктеш, икшыве-влакым ӧрыктарен куандараш тырша. Рушарня школын туныктышыжо-влак Жанна Юрьевна ойжо дене келшен, пашалан пижыт веле. Йоча-влак дене пырля модыт, танасат, моштымашышт дене нунылан примерым ончыктат.

Теве Господь Иисус Христосым Вашлийме (Сретение) пайрем годым тыште яндар южышто «Сретенские забавы» духовно-патриотический модмашым эртареныт. Палдарен кодыман, ты приходышто самырык-влаклан «Дети Великой державы» луман духовно-патриотический клуб пашам ышта. Ты клубын шке флагше уло, сандене кажне мероприятий тунгалтыште эн ончыч ты флагым нӧлталыт. Модмашыш погынышо самырык-влакым Марий Турек районысо военный комиссар В.И. Пестерников саламлен. Вара танасымаш тунгалын. Куржталмаште, тӧрштылмаште писылыкыштым тергенат, сусыргышо еным чын нумал моштымаштым ончыктеныт, мишеньыш луйкаленыт. Районысо пожарный охраннын пашаенже-влак тулотым чын ылыжташ да йӧрыкташ туныктеныт. Вара курыкышто мунчалтеныт, канатым шупшыныт.

Танасымаш деч вара чылаштым тамле пучымыш вучен. Яндар южышто тиде пушланыше салтак пучымышыжо туняште эн тамлын чучын. Тыгай пайрем чылаштым куандара, у шӱлышым пурта, патриот кумылым шуара. Черке пелен тыгай мероприятий-влакым эртарымаш кугу пайдам пуа. Арам огыл вет ойлат: «Таза капыште – таза чон».

А.НИКОЛАЕВА.